

Akademik Çeviri Eğitimi

Ders Planı Geliştirmede Güncel Yaklaşımlar

Derleyen:

Burcu TAŞKIN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Akademik Çeviri Eğitimi
Ders Planı Geliştirmede Güncel Yaklaşımlar
Derleyen: Burcu TAŞKIN

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2022 Mart, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-35-6

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Meteksan Matbaacılık ve Tek. San. Tic. Aş.

Sertifika No: 46519

Beytepe Köyü Yolu Bilkent No:3 06800

Çankaya – Ankara / TÜRKİYE

T: +90 312 266 44 10 / 652

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Akademik Çeviri Eğitimi

Ders Planı Geliştirmede Güncel Yaklaşımlar

İçindekiler

İÇİNDEKİLER	5
ŞEKİLLER	9
TABLOLAR	11
ÖNSÖZ	13
TÜRKİYE’DE AKADEMİK ÇEVİRİ EĞİTİMİ: ALANIN DİNAMİKLERİ VE KISITLAR.....	15
NACİYE SAĞLAM	
Giriş	15
Araştırma Tasarımı	16
Akademik Çeviri Eğitimi: Alanın Yapısı	17
Kısıtlar	21
Öğrencilerin Dil Habitusları	21
Eğitim Planı	25
Teknik koşullar	28
Eğitici Artalan Profilleri	29
Sonuç Önerileri	30
Kaynakça	32
ÇEVİRİ EĞİTİMİNDE KURAM VE UYGULAMA İLİŞKİSİNİ GELİŞTİRMEK: BİR ARAÇ OLARAK ÇEVİRİ YORUM YAZILARI	35
HALİSE GÜLMÜŞ SİRKİNTİ	
Giriş	35
Çalışmanın Amacı	37
Çalışma Grubu	37
Yöntem ve Veri Analizi	37
Alanyazında Çeviri Yorum Yazıları	38
Dönem Başında Öğrencilerin Kuram ve Uygulama İlişkisine Yönelik Bakış Açılarının Değerlendirilmesi	40
Dönem Süresince Öğrencilerin Kuram ve Uygulama İlişkisine Yönelik Bakış Açılarının Değerlendirilmesi	42
Dönem Sonunda Öğrencilerin Kuram ve Uygulama İlişkisine Yönelik Bakış Açılarının Değerlendirilmesi	44
Sonuç	48
Kaynakça	50

ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ DERSİNDE DİYALOGİK GERİBİLDİRİM UYGULAMASI: ÖZDÜŞÜNÜMSSEL BİR YAKLAŞIM	53
BURCU TAŞKIN	
Arka Plan	53
Kavramsal Çerçeve: Diyalojik Geribildirim	55
Yöntemsel Yaklaşım: Vaka İncelemesi	58
Bulgular	60
Anadil Sorunları	60
Erek Kitle Odaklılık	61
Şüphencilik	62
Temel Alan Bilgisi	63
Art Düzenleme ve Son Okuma	64
Sınıf İçi Paylaşım	64
Özdüşünümsel Analiz	66
Sonuç ve Tartışma	67
Kaynakça	71
ÇEVİRİ EĞİTİMİNDE EKONOMİ DİLİ VE EKONOMİ METİNLERİ ÇEVİRİSİ	73
HARIKA KARAVİN YÜCE	
Giriş	73
Ekonomi Metinleri Çevirisinin Özellikleri	76
Ekonomi Metinlerinin Dilsel Özellikleri	76
Ekonomi Metinlerinin Edimsel Özellikleri	80
Ekonomi Metinlerinin Kültürel Özellikleri	83
Ekonomi Metinleri Çevirisi Örnek Ders Modeli	85
Sonuç	87
Kaynakça	89
EREK ODAKLI MAKİNE ÇEVİRİSİ ÇIKTISI ÜRETİMİNE YÖNELİK ÖN DÜZENLEME EĞİTİMİ	91
SEVDA PEKÇOŞKUN GÜNER	
Makine Çevirisi, Gelişim Süreci ve Farklı Yaklaşımlar	91
Makine Çevirisi Eğitimi	95
Çeviri Eğitiminde İnsan Destekli Makine Çevirisi	101
Ön Düzenleme Eğitimi	107
Sonuç	112
Kaynakça	113
GÖRSEL-İŞİTSEL ÇEVİRİ EĞİTİMİ BAĞLAMINDA ALTYAZI ÇEVİRİSİ TEKNOLOJİLERİ. 115	
EZGİ KESKİN GAGA	
Giriş	115
Görsel-İşitsel Ürünler ve Çeviri	116
Görsel-İşitsel Çeviri Eğitimi	120
Altyazı Çevirisi Teknolojileri	123
Masaüstü Yazılımlar	125

Bulut Tabanlı Platformlar	126
Görsel-İşitsel Çeviri Piyasasında En Çok Tercih Edilen Altyazı Teknolojileri	129
Bulgular	129
Sonuç	133
Kaynakça	135
BİR DERS TASARIMINA YÖNELİK SORGULAMALAR: ÇOCUK EDEBİYATI ÇEVİRİSİ... 137	
BÜŞRA YAMAN	
NECDET NEYDİM	
Giriş	137
Çocuk Edebiyatı Çevirisi ve Çeviri Eğitimi.....	139
Mütercim ve Tercümanlık/Çeviribilim Lisans Programlarında Çocuk Edebiyatı Çevirisine Yönelik Ders Tasarımı	141
Yöntem	141
Lisans Öğrencilerinin Katıldığı Anketin Soruları.....	142
Çocuk Edebiyatı Editörlerinin Katıldığı Anketin Soruları.....	142
Lisans Öğrencilerinin Anket Yanıtları.....	144
Çocuk Edebiyatı Editörlerinin Anket Yanıtları.....	146
Bulgular	159
Tartışma	163
Sonuç	166
Kaynakça	168
SÖYLEŞİLER	173
Alev Bulut.....	173
Fusun Bilir Ataseven.....	176
Emine Bogenç Demirel.....	178
Aymil Doğan.....	183
YAZARLAR.....	195

Şekiller

Şekil 1.1: Türkiye'de Akademik Çeviri Eğitimi Veren Bölümlerin Dillere Göre Dağılımı 2018-2019-2020	16
Şekil 1.2: İngilizce Çeviri Eğitimi Veren Bölümlere Kayıt Yaptıran Öğrencilerin Dil Seviyelerine Dair Anket Sonuçları.....	23
Şekil 1.3: Öğrencilerin Mezuniyet Aşamasında C Dilinde Ulaştıkları Seviyeler	25
Şekil 2.1: Dönem Başında Öğrencilerin Çeviri Kuramlarına Yönelik Görüşlerinden Çıkarılan Temalar	42
Şekil 2.2: Dönem Sonunda Öğrencilerin Çeviri Kuramlarına Yönelik Görüşlerinden Çıkarılan Temalar	45
Şekil 2.3: Dönem Sonunda Öğrencilerin Kuram Bazlı Çeviri Yorum Yazılarına Yönelik Görüşlerinden Çıkarılan Temalar	48
Şekil 5.1: Vauquois Üçgeni	92
Şekil 5.2: İstatistiksel ve Aradil Yaklaşımlarında Dil Çiftleri için Gerekli Çeviri Modeli Sayıları	95
Şekil 5.3: En Fazla Kullanılan Çeviriye Yardımcı Araçlar	98
Şekil 5.4: En Az Kullanılan Çeviriye Yardımcı Araçlar	100
Şekil 5.5: İnsan Etkileşimli MÇ Süreci.....	104
Şekil 5.6: MÇ Sistemlerinin Geliştirilmesi Sürecinde çevirmenin Rollerini.....	105
Şekil 5.7: Ön Düzenlemeye İlişkin bir Eğitim Modeli.....	111
Şekil 6.1: Uluslararası Katılımcılar Soru 10 Cevaplar	131
Şekil 6.2: Ulusal Katılımcılar Soru 10 Cevaplar	132
Şekil 6.3: Uluslararası Katılımcılar Soru 12 Cevaplar	132
Şekil 6.4: Ulusal Katılımcılar Soru 12 Cevaplar	133

Tablolar

Tablo 2.1: Dönem Başında Öğrencilerden Alınan Yanıtlar – Soru I	40
Tablo 2.2: Dönem Başında Öğrencilerden Alınan Yanıtlar – Soru II	41
Tablo 2.3: Ders Kapsamında Öğrencilerden Beklenen Çeviri Yorum Yazısı Taslağı	43
Tablo 2.4: Dönem Sonunda Öğrencilerden Alınan Yanıtlar – Soru I	45
Tablo 2.5: Dönem Sonunda Öğrencilerden Alınan Yanıtlar – Soru II	47
Tablo 3.1: Özel Alan Çevirileri-I Dereceli Puanlama Anahtarı	60
Tablo 4.1: 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümleri Müfredatı	75
Tablo 4.2: 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümleri Müfredatındaki Uzmanlık Alanı Dersleri	75
Tablo 4.3: Ekonomi Metinleri Çevirisi I Ders İçeriği	86
Tablo 4.4: Ekonomi Metinleri Çevirisi II Ders İçeriği	87
Tablo 6.1: Dağıtım Yollarına Göre Görsel-İşitsel Ürünler	117
Tablo 6.2: İnternet İçin Üretilen Görsel-İşitsel Ürünler	118
Tablo 6.3: Görsel-İşitsel Çeviri Türleri	119
Tablo 6.4: Altyazı Çevirisi Teknolojileri	125

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmelerle birlikte çeviri işi ve çevirmenlik mesleği değişmekte ve dönüşmektedir. Çeviri eğitimi veren kurumların, öğrencilerini, çeviri sektörünün değişen taleplerine hazırlayacak adımları atmasının ve öğretim planlarını bu doğrultuda güncellemesinin gerekli olduğu düşüncesinden doğan bu derleme kitap, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde görev yapan meslektaşlarımızın çeviri eğitimi üzerine yaptıkları araştırma ve gözlemlere dayanarak sundukları ders tasarımı ve model önerilerini içermektedir.

Naciye Sağlam "Türkiye'de Akademik Çeviri Eğitimi: Alanın Dinamikleri ve Kısıtlar" adlı makalede, İngilizce çeviri eğitimi veren bölümler ile yapılan anket çalışmasından elde ettiği verilerden yararlanarak Bourdieücü çerçeveden Türkiye'deki çeviri eğitimi alanıyla ilgili değerlendirmeler yapmıştır.

Harika Karavin Yüce, "Çeviri Eğitiminde Ekonomi Dili ve Ekonomi Metinleri Çevirisi" adlı makalesinde, iş dünyasında yoğunlukla yapılan ekonomi çevirilerine odaklanmış, ekonomi metinlerinde çevirmenlerin karşılaşabileceği dilsel, kültürel ve biçimsel kısıtlardan yola çıkarak örnek bir ders içeriği sunmuştur.

"Özel Alan Çevirileri Dersinde Diyalojik Geri Bildirim Uygulaması: Öz-düşünümsel Bir Yaklaşım" adlı makalede Burcu Taşkın, önemli bir konuyu gündeme getirerek çeviri eğitimi veren bölümlerin kontenjanlarının giderek arttırıldığına ve bunun eğitimin verimini ve kalitesini olumsuz etkileyecek sonuçlarına dikkat çekmektedir. Araştırmacı özellikle uygulamaya dayalı derslerde, geribildirim katkı sağladığı noktaları saptadıktan sonra, öğrencilerin geribildirimden mahrum kalmamaları için, öğretim elemanının artan iş yükünü de gözeterek bazı öneriler sunmuştur.

"Çeviri Eğitiminde Kuram ve Uygulama İlişkisini Geliştirmek: Bir Araç Olarak Çeviri Yorum Yazıları" adlı makalede Halise Gülmüş Sırkıntı, çeviri eğitiminde öğrencilerin kuram ile uygulama arasındaki ilişkiyi kavramasını sağlamada, kuram bazlı çeviri yorum yazılarının yararlı olup olmayacağını sınamak amacıyla İngilizce Mütercim Tercümanlık öğrencileriyle yaptığı bir çalışmanın aşamalarını ve elde ettiği bulgulara dayalı çıkarımlarını sunmuştur.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çeviri işini derinden etkileyen ve çevirmenin yeniden konumlanmasını gerektiren konuların başında makine çevirisi ve bilgisayar destekli çeviri gelmektedir. Sevda Pekçoşkun Güner, "Erek

Odaklı Makine Çevirisi Çıktısı Üretimine Yönelik Ön Düzenleme Eğitimi” adlı makalesinde erek odaklı ve anlaşılır bir makine çevirisi (MÇ) çıktısı elde edebilmek için çevirmenin aynı zamanda bir ön düzenleme uzmanı olarak konumlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Ön düzenleme süreçlerini tanımlayan araştırmacı, MÇ eğitiminde ön düzenleme işlemlerine yer verilen faydalı bir model önermiştir.

“Görsel-işitsel Çeviri Eğitimi Bağlamında Altyazı Çevirisi Teknolojileri” başlıklı makalede Ezgi Keskin Gaga, altyazı çevirisinde kullanılan teknolojileri ve çeviri sektörünün tercihlerini incelemiştir. Değişen teknolojilerin çeviri bölümleri tarafından takip edilmesi ve eğitim programlarına yansıtılmasının önemi üzerinde duran araştırmacı, bazı önerilerde bulunmuştur.

Büşra Yaman ve Necdet Neydim tarafından kaleme alınan “Bir Ders Tasarımına Yönelik Sorgulamalar: Çocuk Edebiyatı Çevirisi” başlıklı makale, dünyada çocuk edebiyatı çevirisinin genellikle edebiyat çevirisi dersinin altında işlenen bir konu olmakla kalması ve çocuk edebiyatı çevirisi eğitime yönelik çalışmaların sınırlı olması tespitinden yola çıkarak, bu konuda bir tartışma alanı yaratmayı ve bir ders tasarımına yönelik düşünceleri paylaşmayı amaçlamaktadır.

Kitapta ayrıca Prof. Dr. Füsün Ataseven, Prof. Dr. Alev Bulut, Prof. Dr. Emine Bogenç Demirel ve Prof. Dr. Aymil Doğan; COVID-19 salgını sebebiyle yaygınlaşan uzaktan eğitimin çeviri eğitimine etkileri, çevirmenin değişen rolünün öğretim planlarına nasıl yansiyebileceği, çeviri eğitiminde kültürel, kuramsal ve pratiğe dayalı derslerin yanında yer verilebilecek güncel konular, çeviri eğitiminin geleceği ve sözlü çeviri eğitime dair soruları yanıtlamaktadır.

Kitapta yer alan makaleler, kuramsal tartışmadan çok, pratik öneriler içermektedir. Bu sebeple, çeviri eğitimcilerinin uygulamada yararlanabilecekleri bir kaynak olabilir. Kitabın soru-cevap bölümünde ise alandaki hocaların gerek ilerleyen teknolojiler gerekse COVID-19 salgını sebebiyle değişen koşullara çeviri eğitiminin nasıl uyum sağlayabileceğine dair görüşleri yer almaktadır. Bu kitabın, çeviri eğitiminin değişen dünyaya ayak uydurması konusundaki düşünce ve tartışmalara katkı sağlayacağı muhakkaktır.

Doç. Dr. Esra Birkan Baydan
Kırklareli Üniversitesi
Mütercim Tercümanlık Bölümü